

ייצג פון פריי

תולדות | עיונים | הערות

התחזקות | התעוררות | מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב זי"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י

ביאורים וצייונים, הערות והארות

פרשת בא

שנת תשע"ה

האלהים יבקש את הנרדף

והסוף היה שהבעל העגלה בא לבערשיד, ובעת בואו סמוך לביתו של האברך הנ"ל שמע קול בכיה מן כמה אנשים שעמדו שם, וראה מטה שנושאים בו את המתים עומד שם, ושאל של מי הוא זה, ואמרו לו שזה הוא עבור האברך הזה שהבעל עגלה בא עבורו, כי פתאום בלילה הזה נחלה עד למאד ובבקר השכם הלך לעולמו ב"מ, וכשמוע זאת הוכרח הבעל העגלה לחזור לברסלב בחרפה ובבושה ריקם, וברסלב היה חותנו ובני ביתו מכינים הכנה גדולה לכבוד חתנו ובתו שיבואו על יום טוב האחרון, והמתנגדים גם המה היו מצפים כל יום ערב יום טוב האחרון על ביאתו, והבעל עגלה מחמת בושה היה מתאחר בדרך, ובעת שהפללול מעריב של שביעי של פסח בא מנסיעתו בכדי שלא יראו אותו בפומבי מחמת הבושה, והמה ראו כן תמהו, עד שהבעל עגלה סיפרה להם המעשה הנוראה הזה כל מה שאירע. ואז שבו מדרכם הרעה הרבה מהמון עם בשמעם מזה המעשה, כי ראו בחוש עין בעין כי האלהים יבקש את הנרדף. ומוהרנ"ת אמר אז "טויט איז נישט קיין נקמה, אבער א וויגאדע איז", היינו מיתה היא לא נקמה, אולם יש על ידי זה הרווחה (שש"ק ח"ב אות תשמ"ו).

ומוהרנ"ת אמר אז שרחמו על האיש ששלחו אחריו מן השמים, שעל זה נאמר (משלי יג, כג) יש נספה בלא משפט, בכדי שלא יגרום ח"ו עוד העלמת עניני אדמו"ר ז"ל שנתגלה על ידו, כי עיקר כוונת השטן רח"ל במחלוקת על מוהרנ"ת ז"ל היה בכדי שלא יתגלה גדולתו של רביז"ל על ידו, אך (תהלים צב, ט) ואתה מרום לעולם ה'. ונתקיים הכתוב (איכה ג, יט) ואומר אבד נצחי ותוחלתי מה' וכו' חסדי ה' כי לא תמנו, כי דבר רביז"ל הוא ענין נצ"ח כמספר שמו הקדוש, ומובא בליקו"ה שעם משה שהוא הצדיק האמת בעצמו אי אפשר ליגע עמלק בו, רק העיקר המלחמה הוא נגד יהושע כמו שנאמר (שמות יז, ט) צא הלחם בעמלק, ומחמת זה עבר על מוהרנ"ת ז"ל מלחמות ומחלוקות כאלו, כיון שהוא התלמיד בחינת יהושע, ועזר השי"ת למוהרנ"ת בכל עניניו שעסק לגלות ולהאיר על פני תבל וכו', ומפני זה עבר עליו גלים, ונתקיים בו (תהלים קיח, יא) סבוני גם סבבוני, שעל זה היה יכול לומר ולחשוב ח"ו אבד נצחי שהוא ענין רביז"ל הנקרא נצ"ח, אך חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, וכבש מוהרנ"ת כל המלחמות והוריש לנו ענין רביז"ל לנצ"ח. ומאז והלאה התחיל קצת להשיקט הריב עד שנשקט לגמרי במשך הזמן (טובות זכרונות דקל"ו והנמשך).

לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים

ובימי התלאות כתוב המעשה בדרך הזה: וכן היה שם בברסלב אברך אחד שהיה חתנו של הסוכן בבית המתנגד משה ח. ויתקשר עם חבירו

אמנם עם כל זה נתייראו קצת המתנגדים מאימת מלכות, לכן נסכם אצל המתנגדים להכין על זה שוחד, אפילו עד מאה אלף רז"כ ויותר. כי הם היו עשירים גדולים, והיה להם מסחר קאנטער על כמה וכמה רבבות אלפי רז"כ. ואמרו זה לזה בדברי צחות וויפיל וועט איר מיר גיבן אויף ברסלבער מאטיעזש [כמה מוכנים אתם ליתן לי על הברסלבער] והשיבו עד חצי הקאנטער, כי היו מקושרים מאד בכוזב חסידותם (ימי התלאות, ועיי"ש בדקל"ט).

לכן במשך ימי חג הפסח דברו המתנגדים ביניהם מה לעשות עוד רעה למוהרנ"ת ז"ל, עד שביום ראשון עשו אסיפה גדולה כדת מה לעשות, והחליטו בהיות שיש איש נכבד אחד מקהל עדתם בעיר ברסלב, והוא יש לו חתן הדר בעיר בערשיד שמו פנחס (שש"ק ח"ב אות תשמ"ו), והוא איש אמיד ועשיר, ויש לו יד ושם אצל השרים באוקריינא, וכן הוא מלומד בכמה חכמות וידע כתבי הגוים היטב, על כן החליטו לקרוא אותו על ימים האחרונים של פסח, ולטכס עמו שילך לפני השרים ולפעול מהם שמוהרנ"ת יהיה מגורש מביתו ומעירו, ולכן הלכו לחותנו ובקשו ממנו שישלח לחתנו שיבואו הוא ובתו על יום טוב האחרון, והוא יתן להם עצות טובות. [גם בחול המועד פסח רדפו את מוהרנ"ת כמסופר במכתב קפ"ב פעם שיברו חלון אחד בביתי בחול המועד פסח, והוכרחתי לשלוח אל האדון הגראדאנטשיק ותפס הנער לבית הסוהר, ואחר כך השתדלו בית מש"ה המהופך לשמ"ה ומשוואה [משה חניקעס] עם שאר המתנגדים, והוציאו הנער, וחזר וביזה הרבה].

וכאשר שמעו זאת אנ"ש היו להם יסורים גדולים מזה, כי ידעו שהאיש הזה הוא מהחשובים, ואם יבוא יתעורר מחדש המחלוקת, אבל אעפ"כ לא הגידו למוהרנ"ת שום דבר מזה, כי לא רצו לצערו ולבלבל דעתו בזה, אך ביום ראשון דחול המועד פסח ראו אנ"ש שהמתנגדים שכרו עגלה עם בעל עגלה, ואמר שנוסע כעת לבערשיד להביאו לברסלב, ולא ידעו אנ"ש אם להודיע למוהרנ"ת מזה או לא, אך הצדיקת מרת אדל ז"ל בתו של רביז"ל, לא יכלה להתאפק מחמת שחשה פן ביו"ט האחרון יביאו פתאום לבית מוהרנ"ת, ופן ח"ו יקחו אותו לתפיסה ביום טוב, כמו שהיו רגילים המתנגדים לעשות לפני זה, לזאת הלכה קודם תפלת שחרית של מוהרנ"ת שהיה בביתו בהסוכה שלו, וטליתו של מוהרנ"ת כבר היה על כתיפו, וכשפתחה הדלת ראה אותה מוהרנ"ת ז"ל, ונבהל מזה, ורמז לה מה בקשתו, וסיפרה לו כל הענין שבברון לבה שראתה בעיניה שנסע הבעל העגלה, והוא בעצמה שאלה אותו להיכן אתה נוסע ואמר לה לבערשיד להביאו את האיש, ומחמת זה מהרה להודיע למוהרנ"ת, אמנם מוהרנ"ת ענה תיכף: "לא יבוא" ער וועט ניט קומען, ובה נחה דעתו של הצדיקת מרת אדל ז"ל.

עיי"ש, וכ"ה שם 'ואצלם היה ממון רב, וכמה נגידים מהם נדברו ונדרו סכומים הגונים, ובפרט משה חזקוני שיהיה עשיר גדול, ובכל פעם פתוח היה אוצרו לשחר ולחזק השקרים' עיין לקמן מכתב קצ"ד]. אבל על כל פנים גם על זה המעט אנו צריכים להוציא הוצאות הרבה, כאשר יבינו בעצמכם, כי על פראשענעס [לתבוע משפט אצל השופטים] לבד כבר כלה אצלינו סך רב, ולפעמים צריכין להוציא עוד איזה הוצאות, כי לפטר בלא כלום אי אפשר.

והנה באתי לביתי זה ה' שבועות [מוהר"ת חזר מאומאן לפני חג הפסח בפרשת פיקודי כמ"ש במכתב קע"ז. בימים הראשונים שחזר הו"ל למוהר"ת קצת מנוחה כמ"ש במכתב קע"ז "זה לי כמו תשעה ימים אשר אני יושב בביתי ולא פגע בי אדם ח"ו להעזי בפני, אולם שלא בפני מבזים מאד וכ"ו", וכנראה שאח"כ הבערת המחלוקת ללהב יוצאת, כי לא יכלו המתנגדים להשלים עם המציאות, שכל מה שהשתדלו לעשות נגד מוהר"ת לא עלה בידם. מקודם מסרו אותו והראו בידם על בית מוהר"ת שהאנשי חיל יעברו לשם במשך ימי הפסח כדי לצער את מוהר"ת, ועל זה פעלו העסקנים ביחד עם אנ"ש אצל הממשלה להוציאם כמ"ש במכתב קע"ז. עוד השתדלו אצל הפאליציי שכליל פסח באמצע הסדר יבאו אל בית מוהר"ת ליקח אותו לתפיסה כמ"ש בימי התלאות, וגם זה נתבטל. במשך ימי חול המועד טכסו עצה להביא את פנחס מן עיר בערשד שהוא יכה או ירצה את מוהר"ת ז"ל, והנה גם הוא מת פתאום כמ"ש בטובות וכוונות] ואי אפשר לי לילך אל החוץ, כי יוצאים נערים ומקללים ומבזים אותי בכל מיני בזיונות. וגם פעם שיברו חלון אחד בביתי בחול המועד פסח, והוכרתי לשלוח אל האדון הגאראדאנטשיק ותפס הנער לבית הסוהר, ואחר כך השתדלו בית מ"ש"ה המהופך לשמ"ה ומשואה [משה חזקוני] עם שאר המתנגדים, והוציאו הנער, וחזר וביזה הרבה.

ובשבת פרשת שמיני העבר היה רעש גדול פה, כי נכנסו נערים בני בלילעל בבית המדרש שלנו וקלקלו הדלת ובזו אנ"ש. וכבר עשו כן כמה וכמה פעמים, שנכנסים לבית המדרש שלנו וקורעים ומבזים הספרים הקדושים שלנו בפני אנ"ש, ובשבת הנ"ל עמדו כנגדם מאנ"ש עד שנעשו הכאות ביניהם, ורץ נער אחד לאביו, ובא אביו עם עוד אחד, והכו את אנ"ש הכה ופצוע, וגם הלכו להגאראדאנטשיק ותפסו את אנ"ש ד' אנשים כשרים ויקרים, וישבו כל השבת וביום א', והי' רעש גדול. וגם חפשו בביתי את ר' מרדכי מטעפליק אולי אין לו בילעט [ר' מרדכי בן הרה"ח ר' שמואל מטעפליק עיין מכתב ת"ס, אביו הרה"ח ר' שמואל מטעפליק תלמיד רבינו]. בילעט הוא רשות כניסה. בימים ההם היה צריך כ"א שיהיה לו בילעט ובפרט בעת שנסע על הדרך או ששהה באיזה כפר שלא דר בה. והמתנגדים בראותם איזה איש מחסידי ברסלב שלא היה דר בברסלב רק בא לקבל פני מוהר"ת, הלכו ומסרו להממשלה שהיא הוה נמצא בברסלב שלא ברשות]. ואחר כך לא נתקררו בזה ומסרו אותי בפני האדון הנ"ל, עד ששלח הקווארטלניע עם דעסאטניקים [אנשי חיל] אחרי, ורצו לתפוס אותי במשמר ח"ו. בתוך כך סיבבו את ביתי אנשים ונשים וטף עד שנתמלא כל הרחוב שסביב ביתי, והיה לי בזיון גדול אשר לא יאומן כי יסופר.

וחשם יתברך עשה נסים ונפלאות, כי לא נמצא מי שילך בשבילי להאדון, כי כל הנגידים ובעלי בתים מצדם. ויש שאוחזים בלבבם עמי אבל אימת הצורך והנגידים דפה עליהם, ומתייראים להשתדל בהצלתי [עיין ימי התלאות שאחר מהעשרים שדר בברסלב היה ר' לוי, נגיד ומחזיק כמה פאסטן, והיה חשוב בעיני השרים, וראה בצדקת מוהר"ת. לכן חפץ היה לדבר עם השר לטובת מוהר"ת ז"ל, אבל לא היה באפשרות וכ"ו ע"כ]. לולא איזה אביונים ואשת ר' שמואל וויינבערג הלכו אליו, וסגר הדלת ולא רצה להניחם לכנס, אך בחמלת ה' דחקו עצמן ונכנסו וטענו עמו הרבה עד שנתקרר כעסו קצת, ואף על פי כן הייתי מוכרח לילך [להופיע לפני האדון].

ולא היה לי דרך לילך מריבוי ההמון שסיבבו אותי, והוכרחו הדעסאטניקים [האנשי חיל] לגרש במקלות את ההמון, ולהכות אותם כדי שיהיה לי דרך, ובתוך דרך הליכתי בזיון גדול כזה, יצאתה הבת בלילעל מרים רייצא בת עלקע ימ"ש, שהיא אשת ידידנו ר' אברהם בער שיחי, שנתהפכה למתנגדת גדולה מאד מאד יותר מכולם, וביזתה אותי ברבים בחירופים גדולים, ואחר כך נכנסתי להאדון הגאראדאנטשיק, ומחמת שכבר הפיסו אותו קצת דיבר עמי מעט, ופטר אותי לביתי בשלום.

[מסופר שבעת שהוליכו את מוהר"ת ז"ל או באמצע הרחוב, והיה הרחוב מוקף עם הרבה אנשים מהמתנגדים, ועצקו בחירופים וגידיפים נגד מוהר"ת בפרט ונגד אנ"ש חסידי ברסלב בכלל. מוהר"ת הלך מוקף עם פאליציי ואנשי חיל כמו נאשם למיתת רח"ל, והמתנגדים צעקו בשמחה האח האח ראתה ענינו,

בעצה אחת להמית את מוהר"ת כשיחזור מוהר"ת מאומן לבית, כי עד קודם ר"ח ניסן נתעכב באומן. וכוונתם היתה להכותו להרגו לגמרי, רק נעשה ויכוח ביניהם מי ומי יהיה המתחיל בענין נורא כזה. ואמר זה האברך הנ"ל שהוא מקבל על עצמו להיות מתחיל בהכאה ראשונה. ובחמלת ה' על מוהר"ת הגיע על האברך הזה מיד מחלת השיעול, והוא ובני ביתו הבינו מיד שסכנה לפניו לדור עם אשתו. והוכרח לנסוע אל בית אביו לבערשד, ואחר איזה שבועות הגיע מכתב ממנו ששב לבריאותו, וישלח מיד חותנו עגלה מיוחדת להביאו לברסלב. אך כאשר בא לשם השליח עם העגלה, מצא וראה שמלויים אותו, כי מת בפתע פתאום. כהנה וכהנה נקם השי"ת בעצמו מעט עד שנפל קצת פחד עליהם, ולא עלה בידם להרוג את מוהר"ת עכ"ל.

סימן קפ"א

ברוך השם, יום א' תזריע תקצ"ה

אהובי בני. מכתבך קבלתי בזאת השעה, ותהלה לאל כבר יצאו מבית האסורים ר' חיים [אפשר הו"ר חיים ב"ר יעקב בעל מגיה, שדר בברסלב. עיין לעיל מכתב קכ"ט ומכתב קע"א. באותו שבת פרשת שמיני התגברו המתנגדים כמסופר במכתב קפ"ב] וחביריו זה כמו ד' שעות, ואת הנער הבלילעל הידוע שלחו אחריו בבוקר לתפוס, ובקשה אמו מאד עבורו, ובתוך כך הבריחה אותו, ותפסו אותה בעצמה לבית האסורים, ועדיין היא יושבת שם, והפראשעניע [בקשת תביעה שהממשלה יענוש את הבני עוולה לבל יסיפו לעוות. ועיין מכתב קפ"ד] כבר ניתנה, אך עדיין אין תשובה ברורה, כי אמרו שיחקרו אחר כך.

יותר מזה אין כל חדש להודיע. טוב ההודות לה' על העבר אשר עד הנה עזרנו הרבה ברחמי העצומים, ולבקש הרבה להבא שיפיל שונאינו תחתינו, כי עדיין הם חורקים שינם כידוע לכם. ה' הרס שינימו בפניו וכ"ו ותהלים נח, ז', ויכניעם וישברם, יפלו ולא יקומו, ונפשינו תגיל בה' תשיש בישועתו, אשרינו שזכינו להיות מצד האמת מסטרא דימינא, און טאקע פארט אשרינו. ואין פנאי להאריך כי זמן המנחה הגיע.

דברי אביך המצפה לישועה

נתן מברסלב

סימן קפ"ב

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קודש פ' מצורע תקצ"ה, ברסלב

שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול, לכבוד אהובי ידידי כנפשי הרבני הנגיד הוותיק וכ"ו, מוה"ר **דוב בער** נ"ו, עם כבוד בניו היקרים, ולכל יוצאי חלציו שיחי' [הרבני הנגיד הרה"ח ר' דוב טשעהרין ז"ל תלמיד רבינו], בניו נזכרים עוד בעל"ת מכ' תנ"ג ותנ"ז מתלמידי מוהר"ת]. ולכבוד ידידי כנפשי, ה"ה הרבני הנגיד הוותיק מוה"ר **צבי הירש** נ"ו [הרה"ח ר' צבי הירש ב"ר אפרים, גיסו של רבינו, נגיד ועשיר. בניו הם הנגידים ר' יעקב ור' יחיאל מתלמידי מוהר"ת] ולכבוד בניו היקרים וכל יוצאי חלציו שיחי', כולם יעמדו על הברכה חיים ושלום וכל טוב לנצח אכ"י.

כבר שלחנו לכם ב' מכתבים [לא הגיע לידנו המכתבים. ועיין מכתב קע"ז אל תשכח לכתוב האגרת לטשעהרין] מגודל צרותינו. ונפלאתי מאד מאד על אשר אתם כמסתיר פנים ממנו, ואין אתם משיבים דבר. ודעו אחיי ורעי כי עדיין לא נשקט המחלוקת כלל, והם חורקים שיניהם בכל יום ובכל עת, וחושבים מחשבות ויועצים עצות רעות על כל אחד ואחד, ובפרט עלי, לגרשני ח"ו מפה ומכל העיירות ח"ו [המתנגדים רצו לגרש את מוהר"ת מכל סביבות האיזור המדינת אוקריינא, כדי שלא יוכל לפרסם את דעת רבינו]. ועיין מכתב קע"ד, קצ"ז ומכתב ר'. יגרשם ה' ויעקרם.

לולא ה' עזרתה לנו שעושה עמנו נסים ונפלאות בכל יום ובכל עת. ועיקר הסיבה הוא על ידי שופטי המדינה, שאף על פי שהם מרבים בשחדים, ובידינו אין כסף, עם כל זה השם יתברך מרחם ועוזר לנו לפעול במעט, יותר ממה שהם פועלים בהרבה, בפרט שכולם יודעים שהאמת והצדק אתנו [ככתוב בימי התלאות שחשך אמר שנתנו לו שוחר עצום, ובימים ההם היו רגילים לומר שבסכום כזה יכולים לחסל איש

אהה אחי ורעיי, אי שמים הביטו וראו אם יש מאבוב כמאובינו, ואם יש ביוון ופחדים ככזיונינו, ובפרט חיי תלואים מנגד בכל עת. ברוך הנותן ליעף כח, אשר נתן לי כח ברזל לסבול כל זה. על כן אחי ורעיי מאליכם תבינו גודל ההכרח שתשלחו מיד על כל פנים הסך שכתבנו לכם זה פעמים, כי מאליכם תבינו שהוא סך מועט מאד לפי ערך הצרה הזאת. ואין מי יעמוד בעדינו, כי כל הנגידים מתנגדים אלינו, ולא נשאר אצלינו כי אם עניים ואיזה בעלי בתים, וגם הם מתייראים מהצורך [משה ת.] ומהעשירים לעזור לנו, ואף על פי כן כבר הוציאו בשביל עסק זה הרבה יותר ממאה קערבליך, מלבד מה שצריכים להחזיק אותי בפרנסתי, כי קיפחו את פרנסתי מכל הצדדים, ומלבד מה שאינם נותנים לי ולכל אנשי לא קמח ולא מעות חטים וכו' על פסח, אף גם משה המהופך הנ"ל הולך בעצמו לקלקל הפרנסה והחיות של כל אחד, לא יספיקו כמה יריעות לבאר מה שעושה משה וכל המתנגדים לכל אנשי בכל יום בענין הפרנסה, אך על זה אין אנו מסתכלים כלל [מוהרנ"ת ז"ל אמר לענין המתנגדים זיי זאלין מיר ניט מעהר טוהן נאר וואס זיי זענען מיר מקפח פרנסה לא הייתי דואג כלל, ווארום איך האב ברוך ה' בטחון [אם הם לא יעשו לי רק מה שמקפחים לי פרנסה לא הייתי דואג כלל יש לי ברוך ה' בטחון] [אבניה ברזל שיחות ממוהרנ"ת אות ז.], ועיין לעיל מכתב קע"א. רק הם חותרים למסור אותי ח"ו בכל מיני עלילות ומסירות ח"ו. ה' יפיר עצתם ויקלקל מחשבתם.

על כן למען השם אל יעכבו עוד, וישלחו תיכף ומיד על כל פנים הסך הנ"ל בלי תירוק, למען לא יצטרכו ח"ו ח"ו לשלוח בכפל כפלים, ומי יודע אם יועיל אחר כך, כי עתה יש תקוה עדיין להציל עצמינו במעט הוצאות, אך לפטור בלא כלום אי אפשר, כי סוס מוכן ליום המלחמה ולה' התשועה [משלי כא. לא]. ומגודל הצער והטירדא אי אפשר להאריך יותר, ומובטחני בטוב לבכם שאף על פי שכבד עליכם הדבר, תקיימו דברי בלי שום עיכוב, כי חלילה להתמהמה אפילו יום אחד, כי המתנגדים אינם שוקטים, והרשעים כיום נגרשו. ואי אפשר לבאר גודל הנסים והנפלאות שהשם יתברך עושה עמנו בכל יום להצילנו מהם, אך אף על פי כן מסבב השם יתברך על ידי איזה סיבה קלה, והכסף יענה את הכל, כאשר תבינו כל זה בעצמיכם, ואין להאריך יותר לחכמים נדיבי לב כמותם. למען השם אל תחרישו ואל תשקוטו מלהתפלל עבורנו, ובפרט עלי, בכל יום, להצילנו מהם, כי הדבר נוגע לכולנו. ובוודאי שמעתם מה שנעשה בטירההאויצע [עיין מכתב ק"ב].

ובעת נשמע פה שבא סאוועטניק [חוקר. ועיין מכתב קע"ו, מכתב קס"ב וקצ"ו ובסוף מכתב ב"פ] לאומאן על אודות הפרצות שעשו להקלויז שלנו. ושתפסו כמה מהמתנגדים לבית הסוהר והוכרחו להוציא סך רב כדי להוציאם על ערבות, אבל עדיין אין אנו יודעים בפרטיות איך הוא, אם כל הנ"ל אמת בכירור. ואף על פי כן צריכין עדיין ישועה גדולה שנצליח במשפט נגדם, השם יתברך ירחם.

דברי אוהבם באמת לנצח, המצפה לתשובתכם ושיקיימו מיד דברי הנ"ל, ומיחל ומקוה לישועת ה' מהרה

נתן במוה"ר נפתלי הירץ ז"ל מברסלב
ושלום לכל אנשי באהבה רבה, ובפרט לידידנו כבוד הרבני וכו' מוה"ר יודיל נ"י [הרה"צ ר' יודל מדאשיב, מגדולי תלמידי רביז"ל. מסופר שבעת המחלוקת בא פעם הרה"צ ר' יודל תלמיד רביז"ל להשתטח על ציון רביז"ל, וציוה לאנשי שיאספו עוד ט' אנשים שיהיו מנין, והשתטח עצמו על ציון רביז"ל, והתפלל להגן על חיי מוהרנ"ת, והחרים את המתנגדים כל מי שישלח ידו למוהרנ"ת לדע לו, ואחר שיצא מהציון הזכיר ר' יודיל את מאמר הגמרא (סוטה כ.) יש זכות תולה שנה ויש שנתיים ויש שלש, יותר לא, וכן הוא המשטיכה ההתנגדות שלש שנים עד שנת תקצ"ח, שאז נעשה שקט לגמרי, וכשמע מוהרנ"ת מזה אחר כך, לא הסכים בדרך הוה, ואמר שאין זה מדרך רביז"ל, רק אנו צריכין להרבות בתפלה ותחנונים (ש"ש ח"ב אות תש"ט), ועיין מכתב קפ"ג דעתו של מוהרנ"ת אודות מה שרצה לאגרא לעשות. והנה ר' יודל היה דר במעדוועדיוקא, ואפשר שבעת כתיבת המכתב היה בטעוהרין, או אפשר הכוונה לשלח לו המכתב] אין צריך לורזו להתפלל הרבה עבורנו, כי מובטחני שבוודאי הוא מעתיר הרבה עבורנו, וה' ישמע תפלותיו ותפלותינו.

ואנ"ש עמדו מהצר נאנחים ונאנקים, מלא צער וביוון. נענו ולחשו באוני מוהרנ"ת [ר' נתן טוט עפעס], היינו שיפעול לעשות כדי להציל מהגזירה הזאת. באותה שעה ענה מוהרנ"ת [וואס הער איך זיי, האט זאגט מען ס'שון פערציג יאהר נאך ר' נתן] איני שומע אותם כלל, שומע אני אומרים ארבעים שנה כבר חלף מפטירתו של ר' נתן. כל כך היה נקבע בלבו זכרון יום המיתה ואיך שהזמן פורה ורץ מהר, עד שחשב כבר שנה הנה הוא כבר ארבעים שנה אחר הסתלקותו, ואם כן מה לי לתת לב להביונות שמבויס אותי ומוליכין אותי לתפיסה, בעוד שבזמן מועט אהיה כבר בעולם האמת. אמנם כלפי האשה המחצפת [הבת בליעל מרים רייצא] בת משה ח. שפערה פיה בחוצפה גדולה נגד מוהרנ"ת ברבים, וצעקה שלא כדרכי הצניעות של בת ישראל, ענה או מוהרנ"ת ואמר יצאנית, [היא עוד תמות בביוון ברחוב]. ודבר ה' בפי מוהרנ"ת אמת, שהאשה הזאת עברה לדור בקאמיניץ, ופ"א כשהלכה ברחוב בדרך לאיזה חתונה, והיתה מלובשת בבגדים נהדרים, נפלה לפתע ברחובה של העיר ומתה פתאום [ימי התלאות ועיין ש"ש ח"ב אות תש"ט, וע"ע מכתב רט"ז].

והמרשעת הנ"ל נכנסה גם כן להגאראדאניטשיק הנ"ל, וביזתה אותי גם בפניו. וזה היה לי לטובה קצת, כי האדון הנ"ל ואשתו ביזו אותה וחירפו אותה על שהיא חצופה כל כך לבזות זקן כזה ויצאתה מהם בביוון. ועתה מאליכם תבינו גודל הצרה והרעש והבזיון שהיה לנו לכולנו, ובפרט להצדיקת מרת אדיל תחי' [שהאשה הנ"ל היתה כלתה. ובא וראה שבעיקר כאב למוהרנ"ת על ביוון הצדיקת אדיל ע"ה, אף שכיתה אותו כנ"ל], וגם על זה הוכרחנו להוציא הוצאות לעכב ולפייס האדון הנ"ל שלא יתפוס אותי במשמר כאשר אמר תחילה. ואחר כך במוצאי שבת הוכרחנו לכתוב פראשעניע [כתב תביעה, ועיין מכתב קפ"ו], וביום א' הוציא את האסורים שלנו. והיו בהם פצעים וציוה לעשות וויזיע אצל הדאקטור [שהרופא יתן תחבושת ורפואת האסיר הוה], וגם על זה הוכרחנו להוציא הוצאות כאשר יבינו בעצמם.

ואחר כך הכו המתנגדים עוד אחד מאנשי עני ואביון, והוכרחנו ליתן עוד פראשעניע [תביעה לבית המשפט], ועדיין לא היה סלעדסטווע [חקירה] ולא משפט על שום פראשעניע, אך אף על פי כן מועילים הפראשעניע שעל ידי זה נופל פחד עליהם, ולולא זאת היו הורגים אותנו בפרהסיא ח"ו, כי כבר הותר דמינו כמפורסם [וכ"ה במכתבו להרבי מסאווראן לעיל מכתב קס"ד "ובפרט מהעזי פנים שבניהם אשר דמי הותר בניהם וכו"ו].

ואחר כך נתקבצו המתנגדים ביום א' וקיבצו נדבה רעה גדולה מכל המוסכנים [הם העשירים מבני ישראל, והמתנגדים הציתו אותם שיחלוקו על מוהרנ"ת. ונראה שעל זה רומז בימי התלאות ש"כ: מחמת רוב דבתם של ההולכי רכיל והפושעים האלה לפני וכו' הגדילו לעשות להוציא את הפקודה הזאת על על העיירות מברסלב עד אומאן וטיראוויצא, ויקראו הסופרים, ויכתב ככל אשר צוה המוסכנים להחסידיים הנמצאים בכל העיירות אלה, על אודות חסידי ברסלב בזה"ל: להורפם לדרפם לחומם וכו'. ומה שנתיראו קצת מהמתנגדים מאימת מלכות, נסכם בלב המתנגדים להכין על זה שוחר, אפילו על מאה אלף ריב ויותר. ודברו ביניהם, שהיו עשירים גדולים, והיה להם מסחר קאנטער על כמה וכמה רבבות אלפי ריב. ושאלו בדברי צחות וויפיל וועט איר מיר גיבן אויף ברסלבער מאטיעווש [כמה מוכנים אתם ליתן לי על הברסלבער] והשיבו עד חצי הקאנטער, כי היו מקושרים מאד בכוב חסידותם וכו']. ונתיעצו מה לעשות לי, ונסכמה עצתם הרעה ושיחדו את האדונים, שהקווארטאלנע [החוקר] יתן פראשעניע [כתב תביעה] עלי שנודע לו שאני נביא שקורין אצלם סאניגאג, וגם שיש אצלי סאבראניעס [שמתקבים ומתעוררים יחד], ועוד מסירות, וכבר נתן הקווארטאלנע [החוקר] כתב כזה להפאליציע, ורצו שגם הגאראדאניטשיק והסטראפטשיק [הכפר ברסלב היתה תחת שופט המחוז של פודוליה שהעיר הגדולה שבה היתה קאמיניץ, ושם היתה אמורה להוציא כאור משפטו של מוהרנ"ת. כי שמה דרו הקצינים הגבוהים יותר מן האדונים בברסלב, ואם הם היו חותמים והיו שולחים זאת לקאמיניץ, היה רואים בקאמיניץ שלא רק האדונים הקטנים בברסלב דעתם שיגרשו את מוהרנ"ת, רק גם הקצינים הגבוהים יותר אחוזים ביד מתנגדי מוהרנ"ת, והיה קשה יותר לבטל את הגזירה] יחתמו על זה, ומאליכם תבינו גודל הרעש והפחד והצרה שהיה לנו, עד אשר לא קמה רוח באיש מאנשי. ובחמלת ה' שלח ה' דיבורים בפי ידידנו ר' שמואל וויינבערג ואשתו, ודיבר הרבה עם הגאראדאניטשיק, עד שעייכב את ידו מלחתום עצמו מיד.

וגם עם הסטראפטשיק דיברו קצת ועייכב גם כן, וכפי הנשמע לא שלחו הדבר לקאמיניץ, אך עדיין אין אנו יודעים ברור הדבר לאמיתו. ולבינו ובפרט לבי יחיל בקרבי וכו' [תהלים נה, ח].

ובעת המחלוקת נתנו הנ"ל התחזקות למוהרנ"ת ז"ל, וספרו לו איזה מעשה שהיה בעולם, שהיה רופא שהיה לו תלמיד העוור לו, וברבות הימים התחילו ההמון עם לעשות עסק ופירסם מהעוור יותר מהרופא, עד שהוא נתפרסם בעולם ונתכבד יותר. ופ"א עשה המלך סעודה גדולה וישבו כל אחד לכבודו וישבו התלמיד העוור קודם, ואחר כך הרופא, ענה הרופא ואמר לתלמידו העוור, די ווייסט דאך דעם חילוק פון מיר ביז דיר [אתה יודע החילוק ביני לביןך שאני הוא הרב ואתה התלמוד], ענה העוור ואמר לרבו, אל תפול בדעתך ואל יהיה לך חלישות הדעת מזה, כי כן מנהג העולם שכל דור ודור צ"ט אחוז אינם יודעים מן האמת והשני אחוז בלבד יודעים, וכן אמרו למוהרנ"ת. ואחרי פטירת מוהרנ"ת נסע הירש בער למדינת אמעריקא והיה כותב מכתבי ידירות להרה"ח ר' נחמן מטולשטין, וכשמת שם כתבו בניו להר"ר נחמן באריכות, וכתבו שבשעת מיתתו בכה מאד ועשה תשובה, וצחק אוי דער רבי אוי דער רבי (סיפורים נפלאים דר"ו)

מוהרנ"ת התרחק עצמו מן מופתים, רק לפעמים ראינו אצלו מופתים. מוהרנ"ת ז"ל אמר באופן אחד היה מחלוקת הבעל שם טוב גדול משלנו, אך הם היו מותרים במופתים, אבל אנו אסורים במופתים. ואמר מוהרנ"ת שיש לו יסורים מהאוהבים יותר מהשונאים, שיהיו רצו לעשות לו טובות לדעתם, למסור את המתנגדים להממשלה, אמנם לא כן היה דעת מוהרנ"ת ז"ל, ולימד את אנ"ש שעיקר העצה הוא תפלה ותחנונים, וכן היה שפעל באמת על ידי תפלת ותחנונים (אבניה ברזל שיחות מוהרנ"ת אות ל"ד ול"ה).

לעת עתה עורנו השם יתברך הרבה, אבל פחד גדול היה לי בערב שבת העבר, וסבלתי אז מרירות ופחדים אשר נדמה לי שפחד כזה לא היה לי עדיין מיום שהתחיל לבעור המחלוקת הזו. כי שלחו לי אוהבי שמבחוץ שהם רוצים לגרש עצמן מפה בשבת דייקא [בא וראה רשעותם של המתנגדים על מוהרנ"ת, שלא היה די להם לגרש מוהרנ"ת מביתו ומעירו, ולא שכחו כעסם ורשעותם אלא אם כן מגרשין את מוהרנ"ת בעצם יום השבת רח"ל]. ואי אפשר לבאר כל מה שעבר בזה כל אותו היום הנ"ל, שמשמ המיתו והחיו אותי כמה פעמים באותו היום, ברוך הנותן ליעף כח שסבלתי כל זה.

וח' היה לי בעזרי שחזקתי עצמי בתמימות, במה שנצלתי להיות מתנגד על אמת כוה, וגם זכיתי לכתוב ספריו הקדושים הנוראים, האמיתיים וכו' [ע"ע] מכתב קפ"ה, ובמכתב אנ"ש מברסלב המספר סדר הסתלקותו של מוהרנ"ת מבואר שמוהרנ"ת אמר לפני הסתלקותו בזה"ל: [מוהרנ"ת] לימד אותנו איך להתפלל עבורו, שיאמרו בהתבודדות שימצא לו זכות שכתב דברי רביז"ל וסדר אותם והידר אותם, גם עתה רצה להדפיס עכ"ל]. ובתוך כך באו האנשים הנ"ל, וגם זה החיה אותי הרבה, והאמנתי וראיתי בעיני שכלי כי מאת ה' היתה זאת והוא נפלאות בעינינו, מה גדלו מעשי ה' מאד עמקו מחשבותיו. וגם ר' נחמן מטעפליק [בין אנ"ש בעיר טעפליק בתקופה ההוא מצינו ר' נחמן ב"ר נתנאל, ר' נחמן ב"ר יצחק לייב, ר' נחמן ב"ר שמואל] בא עם ר' אפרים על שבת. ותהלה לאל היה לנו שבת יפה וגם רקדו קצת, טוב להודות לה' אשר עזרנו עד כה.

והנה כבר היו אצל האדון הגאראדניטשע ואצל הסטראפטישע, וכולם נשבעו בשבועות חמורות שלא יעשה לי שום דבר, וכפי הנראה תהלה לאל דבריהם אמת. רק הפחד היה מאנשי הפאליציע [מאנשי האדון הקטנים הדרים בכפר ברסלב, שקבלו שוחר והיו ידם עם מתנגדי מוהרנ"ת, עיין מכתב קפ"ג, ועל זה נתכוון בימי התלואת "בפראשעניע ביקש (מוהרנ"ת ואנ"ש) את הגאבירנאטאר שלא ישיב תשובתו על הפראשעניע האת על ידי הפאליציע, יען כפי הנראה שיר הפאליציע מקבל שוחר מהרודפים, רק ישיב תשובתו על ידי הפאליציעטאווע סאר (שהיה אז כמו הגאראדיסקרוי אפראווע שבזמננו)].

כוונת ההערות והציגונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצוננו בעו"ה להדפיס כל המכתבים עם ההערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמח לקבל באמייל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהרנ"ת ובין על דברינו כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוונתם למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בהעט סופר, אן להערות, וכן מי שברצונו שייגע לו העט סופר על יד האימג'ל, יפנה:
CONGHVPRINTING@GMAIL.COM
 אן להפעקס: **845.781.6701**
 להודיעה על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

אדיל תחי' (הרבנית הצד' מרת אדל בת רביז"ל, בית מגורה היה בברסלב, יוצאי חלציה בנה הר"ר אברהם בערניו, ובתה הרבנית רבקה מרים עי"ה) **וכל יוצאי חלציה, והרב נ"י [הרה"צ רבי אהרן הרב דק"ק ברסלב, מגדולי תלמידי רביז"ל, וחבר למוהרנ"ת] וכל אנ"ש פורשים שלומו באהבה.**

סימן קפ"ג

ברוך השם, יום א' קדושים, תקצ"ה

אהובי בני חביבי, מכתבך קבלתי בשבוע העבר.

רבי אפרים ב"ר נפתלי [הרה"ח ר' אפרים זצ"ל דר בקרימינטשאק, מגדולי תלמידי מוהרנ"ת, בן הרה"צ ר' נפתלי תלמיד רביז"ל, ור' שמחה ברוך [בת הרבנית מרת שרה בת רביז"ל והר"ר יצחק אייזיק חתן רביז"ל] **באו לפה בערב שבת העבר.**

הנגיד ר' משה לאנדע מחותנו של האטקאפטשיק [הג"ל בכמתב קפ"ב], בא גם כן לפה בערב שבת העבר ועדיין הוא פה, והוא דורש טובתינו ורוצה להתראות פנים עמי ולילך לביתי, השם יתברך ירחם שיהיה הכל לטובה.

[לאנדא היה נכד הגאון המפורסם בעל נודע ביהודה זצ"ל, ונתדרדר מרחי אל דחי, עד שהיה מראשי המשכילים באוקריינא, ורצו להפוך הקערה על פיה למסור את בני ישראל לטומאת ההשכלה רח"ל, דר בעיר באומאן.

לאנדא עם וגיסו הירש בער וחונתם הייקל באו מקודם לפני רביז"ל, לצחוק מדרכי עבודתו הק', אמנם לבסוף נתפעלו מאד מגדולתו וחכמתו וקדושתו של רביז"ל, ומן או החשיבו כל דבר שהיו קשור לרביז"ל, ורביז"ל דיבר עמהם בחכמה עמוקה, ושכל את מחשבתם הרעה. הם היו חשובים וקרויים למלכות, והיה מלומדים גדולים, ונודעו בכל ארץ רוסיא ובשאר ארצות, והמלך אלכסנדר מרוסיא, נתן להם מתנה חרב של זהב, ויודו רב להם אצל השרים והמלכות. וכעת באו לעזור למוהרנ"ת בעת צר, ועיין לקמן ס' קפ"ד 'היום היה בביתי הנגיד ר' משה לאנדע מאומאן, ומאליך תבין שהוא לטובתינו, והוא לקוץ מכאוב להתנגדים' והוא אשר פעל לטובת מוהרנ"ת שלא יעשו לו רעה עתה, ושלא ישלחו אותו לסיביר

כי מתנגדי מוהרנ"ת לא הסתפקו עצמו בזה שרדפו אותו ובזו אותו בכל מיני ביונות, לא הסתפקו עצמם שכל צרוע וכל זב, כל נער קטן וכל פוחז וריק, מבוזה אותו כאחד הריקים, גם לא הסתפקו עצמם בזה שקפחו אתו ואת אנ"ש שלא יתנו להם תומך וסעד בפרנסה מכל צד, גם לא הסתפקו עצמם בזה שמסרו אותו לפני הממשלה, והפאליציי בא בכל פעם ליקח אותו לתפיסה, גם לא הסתפקו עצמם בזה שהטילו פחד גדול על כל אנ"ש בבל יחינו לבוא להתראות פנים עם מוהרנ"ת, רק הם רצו שיגרשו את מוהרנ"ת לסיביר או למקום אחר רחוק ממדינת אוקריינא, שלא יהיה לו שום מגע ומשא עם סידי ברסלב, ובוה חשבו שאור רביז"ל וספריו הקדושים יתבטלו לגמרי ה'. באותו עת הופיע הנגיד לאנדא עם חביריו, שהיה בעל השפעה גדולה בכל מדינת אוקריינא ומדינת רוסיא, והוא הפעיל בקשריו אצל שרי העיר לבל יריעו למוהרנ"ת, והשתדל לפניהם בצדקת מוהרנ"ת.

ומחמת שהם ידעו ישרו וצדקו ומסירותו של מוהרנ"ת בכל לב ונפש אל עניני רביז"ל לכן אחוזו מאד עם מוהרנ"ת והחשיבו אותו למאוד. ופ"א אמר הירש בער למוהרנ"ת ז"ל אם תסכימו אכתוב בקשה להקיסר בעצמו, ועד כ"ד שעות לא יאשר שריר ופליט מן המתנגדים, ויען מוהרנ"ת ז"ל אליהם שאינו מסכים, ובקש מהם שבשום פנים ואופן לא יעשו כזאת, בהטעימו ראשית איני רוצה שיתגבר ההתנגדות יותר. והשנית איני רוצה שיהיו הם הנדרפים ואני הרודף, אני אין לי עצה אחרת רק תפלה (סיפורים נפלאים דר"ו).

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן !
 לימוד ספ"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום
 מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א
 עמוד בספ"ק ליקוטי מוהר"ן
718-855-2121
 געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהרין הסבר, לויט די מפורשים און לויט ווי עס איז מבוואר אין ליקוטי הלכות
 חזקו ואמנו אהוי ללמוד ספריו "בכל יום", ולעיין ולחפש בהם למצוא בהם בכל פעם עצות לחיול נפשיכם (ע"ל"ת מכתב ש"א)